HOTĂRÂREA CURȚII (Camera întâi)

14 martie 2013*

„Regulamentul (CE) nr. 44/2001 — Competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială — Articolul 5 punctul 1 litera (a) și articolul 15 alineatul (1) — Noțiunile «materie contractuală» și «contract încheiat de consumator» — Bilet la ordin — Aval — Garantare a unui contract de credit”

În cauza C-419/11,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Městský soud v Praze (Republica Cehă), prin decizia din 21 martie 2011, primită de Curte la 10 august 2011, în procedura

Česká spořitelna, a.s.

împotriva

Gerald Feichter,

CURTEA (Camera întâi),

compusă din domnul A. Tizzano, președinte de cameră, și domnii M. Ilešič (raportor), E. Levits, J.-J. Kasel și M. Safjan, judecători,

avocat general: doamna E. Sharpston,

grefier: doamna K. Sztranc-Sławiczek, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 27 iunie 2012,

luând în considerare observațiile prezentate:

— pentru Česká spořitelna, a.s., de M. Vojáček, advokát;

— pentru guvernul ceh, de M. Smolek și de J. Vláčil, în calitate de agenți;

— pentru guvernul elvețian, de D. Klingele, în calitate de agent;

— pentru Comisia Europeană, de M. Šimerdová și de A.-M. Rouchaud-Joët, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 20 septembrie 2012,

pronunță prezenta

* Limba de procedură: ceha.

Hotărâre

1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 5 punctul 1 litera (a) și a articolului 15 alineatul (1) din Regulamentul (CE) nr. 44/2001 al Consiliului din 22 decembrie 2000 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială (JO L 12, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 3, p. 74).

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Česká spořitelna, a.s. (denumită în continuare „Česká spořitelna”), al cărei sediu social este stabilit în Republica Cehă, pe de o parte, și domnul Feichter, cu domiciliul în Austria, pe de altă parte.

Cadrul juridic

Regulamentul nr. 44/2001

3 Articolul 2 alineatul (1) din Regulamentul nr. 44/2001 prevede:

„Sub rezerva dispozițiilor prezentului regulament, persoanele domiciliate pe teritoriul unui stat membru sunt acționate în justiție, indiferent de naționalitatea lor, în fața instanțelor statului membru în cauză.”

4 Articolul 3 alineatul (1) din acest regulament prevede că „[p]ersoanele domiciliate pe teritoriul unui stat membru pot fi acționate în justiție în fața instanțelor unui alt stat membru numai în temeiul normelor enunțate în secțiunile 2-7 din prezentul capitol”.

5 Potrivit articolului 5 punctul 1 litera (a) din regulamentul menționat, care figurează în secțiunea 2 din acesta, intitulată „Competențe speciale”:

„O persoană care are domiciliul pe teritoriul unui stat membru poate fi acționată în justiție într-un alt stat membru:

1. (a) în materie contractuală, în fața instanțelor de la locul în care obligația care formează obiectul cererii a fost sau urmează a fi executată.”

6 Articolul 15 alineatul (1) din același regulament, care face parte din secțiunea 4 din acesta, intitulată „Competența în materia contractelor încheiate de consumatori”, prevede:

„În ceea ce privește un contract încheiat de o persoană, consumatorul, într-un scop care se poate considera că se situează în afara domeniului său profesional, competența se determină în conformitate cu dispozițiile din prezenta secțiune [...] în cazul în care:

(a) contractul are ca obiect vânzarea de bunuri mobile corporale în rate egale, fixe și eșalonate;

(b) contractul are ca obiect un împrumut rambursabil în rate egale, fixe și eșalonate sau orice altă formă de credit încheiat în scopul finanțării vânzării de bunuri mobile corporale;

(c) în toate celelalte cazuri, contractul a fost încheiat cu o persoană care desfășoară activități comerciale sau profesionale în statul membru pe teritoriul căruia este domiciliat consumatorul sau, prin orice mijloace, își direcționează activitățile spre acel stat membru sau spre mai multe state, inclusiv statul membru respectiv, iar contractul intră în sfera de acțiune a acestor activități.”

7 Potrivit articolului 16 alineatul (2) din Regulamentul nr. 44/2001:

„Acțiunea poate fi introdusă împotriva consumatorului de către cealaltă parte la contract numai înaintea instanțelor din statul membru pe teritoriul căruia consumatorul își are domiciliul.”

Dreptul ceh

8 Potrivit articolului 75 din Legea nr. 191/1950 privind cambia, biletul la ordin și cecul, înscrisul care cuprinde toate mențiunile prevăzute de acest articol este socotit bilet la ordin valabil.

9 În temeiul articolului 76 alineatul 1 din Legea nr. 191/1950, titlul căruia îi lipsește vreuna dintre mențiunile indicate la articolul 75 din legea menționată nu va fi socotit bilet la ordin, afară de cazurile arătate în alineatele ce urmează. Potrivit articolului 76 alineatul (3) din legea menționată, în lipsa unei indicații speciale, locul emiterii biletului la ordin este socotit loc de plată și în același timp loc al domiciliului emitentului.

10 Conform articolului 77 alineatul 2 din Legea nr. 191/1950, articolul 10 din legea menționată se aplică și în privința biletului la ordin. Acest articol 10 prevede că, dacă un bilet la ordin, necompletat la emitere, a fost completat fără a se ține seama de înțelegerile intervenite, respectarea acestor înțelegeri nu va putea fi opusă posesorului biletului la ordin, cu excepția cazului în care acesta a dobândit biletul la ordin cu rea-credință sau dacă a săvârșit o greșeală gravă la dobândirea lui.

Cauza principală și întrebările preliminare

11 La 28 aprilie 2004, societatea Feichter – CZ s.r.o. (denumită în continuare „societatea Feichter”), cu sediul în Brno (Republica Cehă), a emis, tot la Brno, un bilet la ordin în alb în favoarea Česká spořitelna, cu sediul în Praga (Republica Cehă). Biletul la ordin, semnat în numele societății Feichter de administratorul acesteia, domnul Feichter, a fost emis în vederea garantării obligațiilor care incumbau acestei societăți în temeiul unui contract referitor la deschiderea unei linii de credit revolving, încheiat între societatea menționată și Česká spořitelna la aceeași dată. Domnul Feichter, care are domiciliul în Austria, a semnat biletul la ordin și în calitate de persoană fizică, pe spatele acestuia, unde a aplicat mențiunea „pentru aval”.

12 Informațiile referitoare la suma de plată, la scadență și la locul de plată au fost completate pe biletul la ordin de Česká spořitelna potrivit unui acord referitor la completarea mențiunilor lipsă încheiat la aceeași dată. Biletul la ordin astfel completat a cuprins o promisiune necondiționată din partea societății Feichter de a plăti, la 27 mai 2008, la Praga, suma de 5 000 000 CZK la ordinul Česká spořitelna.

13 La data scadenței, biletul la ordin, prezentat la locul de plată, și anume la Praga, nu a fost încasat. În consecință, Česká spořitelna a inițiat o procedură de somație de plată la Městský soud v Praze (Curtea de Apel Praga), prin care s-a solicitat obligarea domnului Feichter la plata sumei rezultând din semnarea biletului la ordin în cuantum de 5 000 000 CZK și a unei dobânzi de 6 % pe an la această sumă, cu începere de la 28 mai 2008 până la data plății, precum și a unui comision în sumă de 16 666 CZK în temeiul biletului la ordin. În cursul acestei proceduri, domnul Feichter a ridicat excepția necompetenței Městský soud v Praze, având în vedere că reședința sa este în Austria.

14 Instanța de trimitere se întreabă dacă competența sa trebuie determinată potrivit normelor în materie de contracte încheiate de consumatori. În această privință, ea ridică problema dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute la articolul 15 alineatul (1) din Regulamentul nr. 44/2001, în special dacă dreptul care rezultă din biletul la ordin în discuție în litigiul principal, pe care beneficiarul îl invocă împotriva avalistului, poate fi calificat ca fiind unul contractual, în sensul acestui articol. În cazul unui răspuns

afirmativ, instanțele austriece ar fi competente să soluționeze litigiul principal, dat fiind că, potrivit articolului 16 alineatul (2) din acest regulament, acțiunea formulată împotriva unui consumator nu poate fi introdusă decât la instanțele din statul membru pe teritoriul căruia consumatorul își are domiciliul.

15 De asemenea, instanța de trimitere se întreabă dacă este posibil ca, în speță, competența să fie stabilită potrivit articolului 5 punctul 1 litera (a) din Regulamentul nr. 44/2001.

16 În această privință, ea ridică, pe de o parte, problema dacă drepturile care decurg din biletul la ordin în discuție în litigiul principal ar putea fi calificate ca drepturi contractuale în sensul articolului 5 punctul 1 litera (a) din Regulamentul nr. 44/2001, în pofida faptului că, potrivit dreptului ceh, biletul la ordin reprezintă o valoare mobiliară cu caracter abstract care nu are natură contractuală, chiar dacă el materializează conținutul unui contract.

17 Pe de altă parte, ea ridică problema dacă, în speță, este vorba de o obligație liber acceptată, dat fiind că locul de plată precis nu a fost determinat nici în biletul la ordin, nici în acordul referitor la completarea mențiunilor lipsă. Astfel, chiar dacă acest din urmă acord a conferit Česká spořitelna dreptul să completeze în biletul la ordin mențiunile lipsă referitoare la locul de plată, acesta nu a prevăzut totuși criteriile care să fi permis să se stabilească faptul că este vorba tocmai de orașul Praga. Instanța de trimitere subliniază că nu ar fi exclus ca completarea locului de plată pe biletul la ordin să conducă la încălcarea acestui acord sau ca acest acord să fie nul din cauza caracterului său vag, ipoteză în care ar fi dificil să se constate că obligația din prezenta cauză a fost liber acceptată.

18 În aceste condiții, Městský soud v Praze a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Sintagma «în ceea ce privește un contract încheiat de un consumator într-un scop care se poate considera că se situează în afara domeniului său profesional», utilizată la articolul 15 alineatul (1) din [Regulamentul nr. 44/2001], trebuie interpretată în sensul că se referă și la pretențiile întemeiate pe un bilet la ordin emis într-o formă incompletă formulate de beneficiar împotriva avalistului emitentului biletului la ordin?

2) Indiferent de răspunsul la prima întrebare, noțiunea «materie contractuală» utilizată la articolul 5 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 44/2001 trebuie interpretată în sensul că, ținând seama exclusiv de cuprinsul titlului ca atare, se referă și la pretențiile întemeiate pe un bilet la ordin emis într-o formă incompletă formulate de beneficiar împotriva avalistului emitentului biletului la ordin?”

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la prima întrebare

Cu privire la admisibilitate

19 Česká spořitelna arată că prima întrebare preliminară este inadmisibilă, pentru motivul că ea prezintă un caracter pur ipotetic și este lipsită de pertinență pentru soluționarea litigiului principal, întrucât condițiile de aplicare a articolului 15 alineatul (1) din Regulamentul nr. 44/2001 nu sunt îndeplinite.

20 Trebuie amintit că, în temeiul unei jurisprudențe constante, în cadrul procedurii prevăzute la articolul 267 TFUE, care este întemeiată pe o separare clară a funcțiilor între instanțele naționale și Curte, numai instanța națională este competentă să constate și să aprecieze situația de fapt din litigiul principal, precum și să interpreteze și să aplice dreptul național. De asemenea, numai instanța

națională care este sesizată cu soluționarea litigiului și care trebuie să își asume răspunderea pentru hotărârea judecătorească ce urmează a fi pronunțată are competența să aprecieze, luând în considerare particularitățile fiecărei cauze, atât necesitatea, cât și pertinența întrebărilor pe care le adresează Curții. În consecință, întrucât întrebările adresate au ca obiect interpretarea dreptului Uniunii, Curtea este, în principiu, obligată să se pronunțe (a se vedea Hotărârea din 25 octombrie 2012, Rintisch, C-553/11, punctul 15 și jurisprudența citată).

21 Astfel, Curtea nu poate respinge o cerere de decizie preliminară formulată de o instanță națională decât atunci când este evident că interpretarea dreptului Uniunii solicitată nu are nicio legătură cu realitatea sau cu obiectul litigiului principal, atunci când problema este de natură ipotetică sau atunci când Curtea nu dispune de elementele de fapt și de drept necesare pentru a răspunde în mod util întrebărilor care i-au fost adresate (a se vedea în special Hotărârea din 14 iunie 2012, Banco Español de Crédito, C-618/10, punctul 77, și Hotărârea Rintisch, citată anterior, punctul 16).

22 Or, nu aceasta este situația în prezenta cauză. Astfel, reiese cu claritate din cererea de decizie preliminară că interpretarea articolului 15 alineatul (1) din Regulamentul nr. 44/2001 este necesară pentru soluționarea litigiului principal, dat fiind că excepția de necompetență ridicată de domnul Feichter se întemeiază pe argumentul potrivit căruia, întrucât a semnat biletul la ordin în calitate de persoană fizică, are calitatea de consumator în sensul articolului menționat și că, prin urmare, competența trebuie să fie determinată potrivit dispozițiilor din acest regulament prin care se reglementează competența judiciară în materia contractelor încheiate de consumatori.

23 În aceste condiții, prima întrebare preliminară trebuie considerată admisibilă.

Cu privire la fond

24 Prin intermediul primei întrebări, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolul 15 alineatul (1) din Regulamentul nr. 44/2001 este aplicabil în vederea determinării instanței competente să soluționeze o acțiune în justiție prin care beneficiarul unui bilet la ordin, stabilit într-un stat membru, invocă drepturi care decurg din acest bilet la ordin, necompletat în totalitate la data semnării sale și completat ulterior de către beneficiar, împotriva avalistului domiciliat într-un alt stat membru.

25 Cu titlu introductiv, trebuie amintit că noțiunile utilizate în Regulamentul nr. 44/2001, în special cele care figurează la articolul 15 alineatul (1) din acest regulament, trebuie interpretate în mod autonom, prin referire în principal la sistemul și la obiectivele regulamentului menționat, pentru a se asigura aplicarea sa uniformă în toate statele membre (a se vedea în acest sens Hotărârea din 20 ianuarie 2005, Engler, C-27/02, Rec., p. I-481, punctul 33, Hotărârea din 7 decembrie 2010, Pammer și Hotel Alpenhof, C-585/08 și C-144/09, Rep., p. I-12527, punctul 55, precum și Hotărârea din 6 septembrie 2012, Mühlleitner, C-190/11, punctul 28).

26 Apoi, este necesar să se arate că articolul 15 alineatul (1) din Regulamentul nr. 44/2001 constituie o derogare atât de la norma generală de competență prevăzută la articolul 2 alineatul (1) din acest regulament, potrivit căreia competența revine instanțelor statului membru pe teritoriul căruia este domiciliat pârâtul, cât și de la norma de competență specială în domeniul contractelor, prevăzută la articolul 5 punctul 1 din același regulament, potrivit căreia competența revine instanțelor de la locul în care obligația care formează obiectul cererii a fost sau urmează a fi executată (Hotărârile citate anterior Pammer și Hotel Alpenhof, punctul 53, precum și Mühlleitner, punctul 26). Prin urmare, acest articol 15 alineatul (1) trebuie să facă în mod necesar obiectul unei interpretări stricte (a se vedea în acest sens Hotărârea Mühlleitner, citată anterior, punctul 27).

27 În sfârșit, în măsura în care Regulamentul nr. 44/2001 înlocuiește, în relațiile dintre statele membre, Convenția din 27 septembrie 1968 privind competența judiciară și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială (JO 1972, L 299, p. 32, Ediție specială, 19/vol. 10, p. 3), astfel cum a fost modificată prin convențiile succesive privind aderările noilor state membre la această convenție (denumită în continuare „Convenția de la Bruxelles”), interpretarea dată de Curte în privința dispozițiilor acestei convenții este valabilă și pentru dispozițiile regulamentului menționat atunci când dispozițiile acestor instrumente comunitare pot fi calificate ca fiind echivalente (a se vedea în special Hotărârea din 25 octombrie 2012, Folien Fischer și Fofitec, C-133/11, punctul 31, și Hotărârea din 7 februarie 2013, Refcomp, C-543/10, punctul 18).

28 În această privință, Curtea s-a pronunțat deja în sensul că, astfel cum rezultă din considerentul (13) al Regulamentului nr. 44/2001, în sistemul prevăzut de același regulament, articolul 15 alineatul (1) din acesta ocupă același loc și îndeplinește aceeași funcție de protecție a consumatorului ca parte defavorizată precum articolul 13 primul paragraf din Convenția de la Bruxelles (a se vedea în acest sens Hotărârea din 14 mai 2009, Ilsinger, C-180/06, Rep., p. I-3961, punctul 41, Hotărârea Pammer și Hotel Alpenhof, citată anterior, punctul 57, precum și Hotărârea Mühlleitner, citată anterior, punctul 29).

29 La prima întrebare adresată de instanța de trimitere trebuie să se răspundă în lumina acestor considerente.

30 Pentru a putea răspunde la această întrebare, este necesar să se constate că articolul 15 alineatul (1) din Regulamentul nr. 44/2001 este aplicabil în ipoteza în care sunt îndeplinite trei condiții, și anume, în primul rând, o parte contractantă are calitatea de consumator care acționează într-un cadru care se poate considera că se situează în afara domeniului său profesional, în al doilea rând, contractul dintre un asemenea consumator și un vânzător sau furnizor a fost efectiv încheiat și, în al treilea rând, un asemenea contract face parte din una dintre categoriile vizate la alineatul (1) literele (a)-(c) al articolului 15 menționat. Aceste condiții trebuie să fie îndeplinite în mod cumulativ, astfel încât dacă una dintre cele trei condiții nu este îndeplinită competența nu poate fi determinată potrivit normelor în materie de contracte încheiate de consumatori.

31 În ceea ce privește prima condiție de aplicare a articolului 15 alineatul (1) din Regulamentul nr. 44/2001, chiar dacă modul de redactare a acestei dispoziții nu este identic sub toate aspectele cu cel al articolului 13 primul paragraf din Convenția de la Bruxelles, aceste modificări privesc condițiile de aplicare pe care trebuie să le îndeplinească contractele încheiate cu consumatorii (a se vedea în acest sens Hotărârea Pammer și Hotel Alpenhof, citată anterior, punctul 59), iar nu definiția noțiunii de consumator, astfel încât, în cadrul Regulamentului nr. 44/2001, această noțiune trebuie să aibă aceeași întindere precum în cadrul Convenției de la Bruxelles.

32 În legătură cu articolul 13 primul paragraf din Convenția de la Bruxelles, Curtea s-a pronunțat deja în sensul că din modul de redactare și din funcția acestei dispoziții reiese că aceasta nu vizează decât consumatorul final privat, care nu este angajat în activități comerciale sau profesionale (a se vedea în acest sens Hotărârea din 19 ianuarie 1993, Shearson Lehman Hutton, C-89/91, Rec., p. I-139, punctele 20 și 22, Hotărârea din 3 iulie 1997, Benincasa, C-269/95, p. I-3767, punctul 15, Hotărârea din 20 ianuarie 2005, Gruber, C-464/01, Rec., p. I-439, punctul 35, precum și Hotărârea Engler, citată anterior, punctul 34).

33 De asemenea, din jurisprudența Curții reiese că regimul special instituit prin dispozițiile Convenției de la Bruxelles referitoare la competența în materia contractelor încheiate de consumatori are funcția de a garanta o protecție adecvată consumatorului în calitate de parte la contract considerată defavorizată din punct de vedere economic și mai puțin experimentată din punct de vedere juridic decât cocontractantul său profesionist (a se vedea în special Hotărârile citate anterior Gruber, punctul 34, și Engler, punctul 39). Această funcție presupune ca aplicarea unor norme de competență speciale,

prevăzute în acest sens de Convenția de la Bruxelles, să nu fie extinsă la persoane pentru care nu se justifică această protecție (a se vedea în acest sens Hotărârea Shearson Lehman Hutton, citată anterior, punctul 19).

34 De aici, Curtea a concluzionat că numai contractele încheiate în afara și independent de orice activitate sau finalitate de natură profesională, în scopul exclusiv de satisfacere a propriilor necesități de consum privat ale unui individ, fac parte din regimul particular prevăzut de convenția menționată în materie de protecție a consumatorului, în timp ce o asemenea protecție nu se justifică în cazul unui contract care are ca scop o activitate profesională (Hotărârea Gruber, citată anterior, punctul 36, și în acest sens Hotărârea Benincasa, citată anterior, punctul 17).

35 Or, trebuie să se constate că, în împrejurări precum cele din cauza principală, condiția existenței unui consumator, în sensul articolului 15 alineatul (1) din Regulamentul nr. 44/2001, nu este îndeplinită.

36 Astfel, este cert că avalistul din cauza principală a garantat pentru obligațiile societății al cărei administrator este și în care deține o participație majoritară.

37 Prin urmare, chiar dacă obligația avalistului prezintă un caracter abstract și, așadar, este independentă de obligația emitentului pentru care acesta a garantat, nu este mai puțin adevărat că, astfel cum subliniază și avocatul general la punctul 33 din concluzii, avalul unei persoane fizice, dat în cadrul unui bilet la ordin emis pentru garantarea obligațiilor unei societăți comerciale, nu poate fi considerat ca fiind dat în afara și independent de orice activitate sau finalitate de natură profesională dacă această persoană fizică prezintă legături profesionale strânse cu societatea menționată, precum administrarea acesteia sau deținerea unei participații majoritare în cadrul acesteia.

38 În orice caz, simpla împrejurare că avalistul este o persoană fizică nu este suficientă pentru a demonstra calitatea acestuia de consumator în sensul articolului 15 alineatul (1) din Regulamentul nr. 44/2001.

39 În aceste împrejurări, nu este necesar să se analizeze dacă celelalte două condiții de aplicare a articolului menționat sunt îndeplinite.

40 Din ansamblul considerațiilor care precedă rezultă că trebuie să se răspundă la prima întrebare că articolul 15 alineatul (1) din Regulamentul nr. 44/2001 trebuie interpretat în sensul că o persoană fizică ce are legături profesionale strânse cu o societate, precum administrarea acesteia sau deținerea unei participații majoritare în aceasta, nu poate fi considerată consumator în sensul acestei dispoziții atunci când avalizează un bilet la ordin emis pentru garantarea obligațiilor care incumbă acestei societăți în temeiul unui contract referitor la acordarea unui credit. În consecință, această dispoziție nu este aplicabilă în vederea determinării instanței competente să soluționeze o acțiune în justiție prin care beneficiarul unui bilet la ordin, stabilit într-un stat membru, invocă drepturi care decurg din acest bilet la ordin, necompletat în totalitate la data semnării sale și completat ulterior de către beneficiar, împotriva avalistului domiciliat într-un alt stat membru.

Cu privire la a doua întrebare

41 Prin intermediul celei de a doua întrebări, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolul 5 punctul 1 litera (a) din Regulamentul nr. 44/2001 este aplicabil în vederea determinării instanței competente să soluționeze o acțiune în justiție prin care beneficiarul unui bilet la ordin, stabilit într-un stat membru, invocă drepturile care decurg din acest bilet la ordin, necompletat în totalitate la data semnării sale și completat ulterior de către beneficiar, împotriva avalistului domiciliat într-un alt stat membru.

42 Cu titlu introductiv, trebuie arătat că, prin intermediul acestei întrebări, instanța de trimitere solicită, pe de o parte, să se stabilească dacă raportul juridic dintre beneficiarul și avalistul unui biletului la ordin face parte din noțiunea „materie contractuală”, în sensul articolului 5 punctul 1 litera (a) din Regulamentul nr. 44/2001, și, pe de altă parte, să se stabilească întinderea care trebuie rezervată noțiunii „locul în care obligația care formează obiectul cererii a fost sau urmează a fi executată”, care figurează în cuprinsul acestui articol, în cazul unui bilet la ordin necompletat la emitere și completat ulterior.

43 În această privință, trebuie amintit, astfel cum s-a făcut și la punctul 27 din prezenta hotărâre, că, având în vedere că termenii articolului 5 punctul 1 litera (a) din Regulamentul nr. 44/2001 sunt identici cu cei ai articolului 5 punctul 1 prima teză din Convenția de la Bruxelles, primei dispoziții trebuie să i se recunoască un domeniu de aplicare identic cu al celei de a doua (a se vedea în acest sens Hotărârea din 23 aprilie 2009, Falco Privatstiftung și Rabitsch, C-533/07, Rep., p. I-3327, punctele 48 și 56).

44 Prin urmare, pentru a se determina, în temeiul articolului 5 punctul 1 litera (a) din Regulamentul nr. 44/2001, instanța competentă, trebuie să se țină seama în continuare de principiile care decurg din jurisprudența Curții cu privire la articolul 5 punctul 1 din Convenția de la Bruxelles (în acest sens Hotărârea Falco Privatstiftung și Rabitsch, citată anterior, punctul 57).

45 În ceea ce privește, în primul rând, interpretarea noțiunii „materie contractuală” în sensul articolului 5 punctul 1 litera (a) din Regulamentul nr. 44/2001, este important să se arate că această noțiune trebuie interpretată în mod autonom, prin raportare la sistemul și la obiectivele acestui regulament, pentru a se garanta aplicarea lui uniformă în toate statele membre. În consecință, ea nu poate fi înțeleasă în sensul că ar face trimitere la calificarea pe care legea națională aplicabilă o dă raportului juridic în discuție în fața instanței naționale (a se vedea prin analogie în special Hotărârea din 17 iunie 1992, Handte, C-26/91, Rec., p. I-3967, punctul 10, și Hotărârea din 5 februarie 2004, Frahuil, C-265/02, Rec., p. I-1543, punctul 22).

46 Deși articolul 5 punctul 1 litera (a) din Regulamentul nr. 44/2001 nu impune încheierea unui contract, identificarea unei obligații este totuși indispensabilă pentru ca acesta să poată fi aplicat, dat fiind că competența jurisdicțională în temeiul acestei dispoziții este stabilită în funcție de locul în care obligația care formează obiectul cererii a fost sau urmează a fi executată. Astfel, noțiunea „materie contractuală” în sensul dispoziției menționate nu poate fi înțeleasă în sensul că vizează o situație în care nu există niciun angajament asumat în mod liber de către o parte față de cealaltă (a se vedea prin analogie Hotărârea din 17 septembrie 2002, Tacconi, C-334/00, Rec., p. I-7357, punctele 22 și 23, și Hotărârea Engler, citată anterior, punctul 50).

47 În consecință, aplicarea normei de competență specială prevăzute în materie contractuală la articolul 5 punctul 1 litera (a) din Regulamentul nr. 44/2001 presupune stabilirea unei obligații juridice liber consimțite de către o persoană față de altă persoană, pe care se întemeiază acțiunea reclamantului (a se vedea prin analogie Hotărârea Engler, citată anterior, punctul 51).

48 În ceea ce privește existența unei asemenea obligații în împrejurări precum cele din cauza principală, trebuie constatat, astfel cum a făcut și avocatul general la punctul 45 din concluzii, că în speță avalistul, prin aplicarea semnăturii sale pe spatele biletului la ordin, sub mențiunea „pentru aval”, a acceptat în mod voluntar să acționeze în calitate de garant al obligațiilor emitentului biletului la ordin menționat. Obligația sa de garantare a obligațiilor respective a fost astfel, prin aplicarea semnăturii, liber acceptată, în sensul dispoziției menționate.

49 Împrejurarea că această semnătură a fost aplicată pe un bilet la ordin în alb nu este de natură să infirme această constatare. Astfel, trebuie să se țină seama de faptul că avalistul, semnând și acordul referitor la completarea mențiunilor lipsă, a acceptat în mod liber condițiile referitoare la modul în care acest bilet la ordin urma să fie completat de beneficiar în privința informațiilor lipsă, chiar dacă semnarea acordului menționat nu a dat naștere, prin ea însăși, la aval.

50 În această privință, este important de subliniat că problema dacă completarea mențiunilor lipsă pe biletul la ordin a fost efectuată cu încălcarea acordului menționat nu ține de interpretarea noțiunii „materie contractuală” în sensul articolului 5 punctul 1 litera (a) din Regulamentul nr. 44/2001, ci este mai degrabă legată de verificarea împrejurării dacă locul de plată prevăzut în biletul la ordin în cauză a fost convenit în mod valabil de către părți, astfel încât această problemă de interpretare a instanței de trimitere privește interpretarea noțiunii „locul în care obligația care formează obiectul cererii a fost sau urmează a fi executată”, în sensul articolului menționat, noțiune care va fi examinată la punctul 52 și următoarele din prezenta hotărâre.

51 În consecință, raportul juridic dintre beneficiarul și avalistul unui bilet la ordin, necompletat în totalitate la data semnării sale și completat ulterior, face parte din noțiunea „materie contractuală” în sensul articolului 5 punctul 1 litera (a) din Regulamentul nr. 44/2001.

52 În al doilea rând, este necesar să se precizeze înțelesul noțiunii „locul în care obligația care formează obiectul cererii a fost sau urmează a fi executată”, în sensul dispoziției menționate.

53 Instanța de trimitere ridică în această privință în special problema dacă, pentru a determina acest loc, trebuie să ia în considerare exclusiv informațiile care figurează pe biletul la ordin sau și datele cuprinse în acordul referitor la completarea mențiunilor lipsă.

54 Trebuie amintit, pe de o parte, că noțiunea „obligație” care figurează la articolul 5 punctul 1 litera (a) din Regulamentul nr. 44/2001 trimite la obligația rezultată din contract a cărei neexecutare este invocată pentru a motiva acțiunea în justiție (a se vedea prin analogie în special Hotărârea din 6 octombrie 1976, De Bloos, 14/76, Rec., p. 1497, punctul 13, Hotărârea din 15 ianuarie 1987, Shenavai, 266/85, Rec., p. 239, punctul 9, și Hotărârea din 19 februarie 2002, Besix, C-256/00, Rec., p. I-1699, punctul 44), iar pe de altă parte, că locul unde a fost sau ar fi trebuit să fie executată această obligație se determină conform legii care reglementează obligația respectivă potrivit normelor de conflict ale instanței sesizate (a se vedea prin analogie în special Hotărârea din 6 octombrie 1976, Industrie Tessili Italiana Como, 12/76, Rec., p. 1473, punctul 13, Hotărârea din 28 septembrie 1999, GIE Groupe Concorde și alții, C-440/97, Rec., p. I-6307, punctul 32, precum și Hotărârea Besix, citată anterior, punctele 33 și 36).

55 Pe de altă parte, având în vedere importanța care se acordă în general voinței părților de drepturile naționale în materie de contracte, atunci când legea aplicabilă permite părților contractante, în condiții pe care aceasta le determină, să desemneze locul de executare a unei obligații, convenția privind locul de executare a obligației este suficientă pentru a stabili în același loc și competența jurisdicțională în sensul articolului 5 punctul 1 litera (a) din Regulamentul nr. 44/2001 (a se vedea prin analogie Hotărârea din 17 ianuarie 1980, Zelger, 56/79, Rec., p. 89, punctul 5, Hotărârea din 20 februarie 1997, MSG, C-106/95, Rec., p. I-911, punctul 30, și Hotărârea GIE Groupe Concorde și alții, citată anterior, punctul 28).

56 Cu toate acestea, trebuie subliniat că, deși părțile au libertatea de a conveni cu privire la locul executării obligațiilor contractuale, ele nu pot totuși să stabilească, în scopul exclusiv de a determina instanța competentă, un loc de executare care nu prezintă nicio legătură efectivă cu realitatea raportului contractual și în care obligațiile care decurg din acel raport nu ar putea fi executate potrivit termenilor acestuia (a se vedea în acest sens Hotărârea MSG, citată anterior, punctul 31).

57 În speță, având în vedere împrejurarea că locul executării obligației în discuție în litigiul principal este expres indicat pe biletul la ordin, instanța de trimitere are obligația, în măsura în care dreptul aplicabil permite această alegere a locului executării obligației, să ia în considerare locul respectiv pentru a determina instanța competentă conform articolului 5 punctul 1 litera (a) din Regulamentul nr. 44/2001.

58 În aceste condiții, trebuie să se răspundă la a doua întrebare că articolul 5 punctul 1 litera (a) din Regulamentul nr. 44/2001 este aplicabil în vederea determinării instanței competente să soluționeze o acțiune în justiție prin care beneficiarul unui bilet la ordin, stabilit într-un stat membru, invocă drepturile care decurg din acest bilet la ordin, necompletat în totalitate la data semnării sale și completat ulterior de către beneficiar, împotriva avalistului domiciliat într-un alt stat membru.

Cu privire la cheltuielile de judecată

59 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera întâi) declară:

1) **Articolul 15 alineatul (1) din Regulamentul (CE) nr. 44/2001 al Consiliului din 22 decembrie 2000 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială trebuie interpretat în sensul că o persoană fizică ce are legături profesionale strânse cu o societate, precum administrarea acesteia sau deținerea unei participații majoritare în aceasta, nu poate fi considerată consumator în sensul acestei dispoziții atunci când avalizează un bilet la ordin emis pentru garantarea obligațiilor care incumbă acestei societăți în temeiul unui contract referitor la acordarea unui credit. În consecință, această dispoziție nu este aplicabilă în vederea determinării instanței competente să soluționeze o acțiune în justiție prin care beneficiarul unui bilet la ordin, stabilit într-un stat membru, invocă drepturi care decurg din acest bilet la ordin, necompletat în totalitate la data semnării sale și completat ulterior de către beneficiar, împotriva avalistului domiciliat într-un alt stat membru.**

2) **Articolul 5 punctul 1 litera (a) din Regulamentul nr. 44/2001 este aplicabil în vederea determinării instanței competente să soluționeze o acțiune în justiție prin care beneficiarul unui bilet la ordin, stabilit într-un stat membru, invocă drepturile care decurg din acest bilet la ordin, necompletat în totalitate la data semnării sale și completat ulterior de către beneficiar, împotriva avalistului domiciliat într-un alt stat membru.**

Semnături